

E. CAMPS

INGRID GUARDIOLA, JORDI MITJÀ I JON URIARTE

► Casa Empordà, Figueres. Plaça de l'Escorxador, 2
 Ⓞ Fins al 31 de març.
 Horaris: www.figueres.cat

■ La Casa Empordà de Figueres acull «Ésser expropiat», un projecte expositiu dels artistes Jordi Mitjà i Jon Uriarte i de la cineasta i assagista Ingrid Guardiola que, en el marc del Terra-lab, assaja una mirada alternativa al territori circumdant. L'origen de la iniciativa cal cercar-lo, en primer lloc, en l'encàrrec que se'ls va fer des de Terra-lab, un projecte «coral i interdisciplinari de recerca i innovació en el camp de la creació visual» que pretén «posar en estat de debat i de creació el concepte de paisatge i de territori partint del treball entre artistes, fotògrafs i pensadors nascuts a partir de l'a-

ny 1968». Fidels, per tant, a l'esperit d'una empresa cultural capitanejada per Vicenç Altaïó, Ignasi López, Sergi Opisso i Román Yñán, el trident Mitjà-Uriarte-Guardiola va fer allò que millor sap, és a dir, arremangar-se i afinar els sentits amb l'objectiu de captar (i capturar) les pulsions subterrànies d'un territori tan singular com pot arribar a ser el de l'Albera. D'això es tracta: «El nostre projecte —confessen— es titula Ésser Expropiat, perquè, d'una banda, és el títol d'una notícia del 1978 del Diari Avui («El poble d'Espolla no vol ser expropiat»). Qui és el poble? Qui expropia a qui? Com afecta a la fisonomia i a les relacions presents i futures del poble aquesta expropiació? Què vol dir expropiar? Hi ha expropiacions passives i d'altres d'actives? Bones i dolentes? Canvia, amb el temps, la definició i pràctica de l'expropiació?». **E. CAMPS**

LOLA GUERRERA

COL-LECTIVA

► Can Mario, Palafrugell. Plaça de Can Mario, 7
 Ⓞ Fins al 19 de maig. De dimarts a divendres d'11 a 13.30 h i de 17.30 a 20 h. Diumenges i festius d'11 a 14 h.

■ *El rostre, colecció olorVISUAL*, és una proposta expositiva que parteix del fons d'art de la colecció olorVISUAL configurat pel perfumista, col·leccionista i artista Ernesto Ventós (Barcelona, 1945). A través de la mirada de les dues comissàries, Natàlia Chocarro, adjunta de direcció d'art de la Fundació Vila Casas, i Cristina Agàpito, directora d'olorVISUAL, la mostra reflexiona entorn del rostre i reuneix una cinquantena d'obres d'artistes de gran rellevància dins del panorama contemporani actual. Articulada al voltant dels conceptes de memòria, ocultació i dissolució, cada un d'aquests àmbits s'acompanya d'un flascó que conté una fragància. **E. CAMPS**

BIARNÉS

JOANA BIARNÉS

► Casa de Cultura de la Diputació de Girona. Plaça de l'Hospital, 6
 Ⓞ Fins al 2 de març. De dimarts a divendres d'11 a 20 h. Dissabtes d'11 a 18 h.

■ L'exposició *Disparant amb el cor* compta amb una seixantena de fotografies en blanc i negre i gelatina de plata, triades personalment per l'autora, i realitza un recorregut per tota la seva carrera des de l'inici en la dècada dels anys 50 (sota l'auspici del seu pare, també un conegut fotògraf de Terrassa) fins als seus últims treballs, quan abandona la professió l'any 1985, pel seu total desacord amb la nova deriva groga i sensacionalista de bona part del fotoperiodisme. Joana Biarnés (1935-2018), considerada la primera fotoperiodista d'Espanya, és representada per Photographic Social Vision, que treballa per al reconeixement de la seva obra i trajectòria. **E. CAMPS**

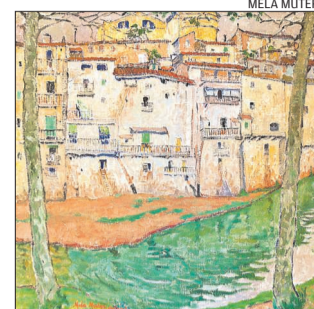

ISAKI LACUESTA

ISAKI LACUESTA

► Bòlit, Centre d'Art Contemporani de Girona. Rambla, Pou Rodó i Capella St Nicolau
 Ⓞ Fins al 28 d'abril. Horaris: www.bolit.cat

■ La trilogia de videoinstal·lacions de gran format i el video-poema que Isaki Lacuesta presenta al Bòlit Centre d'Art Contemporani de Girona (previ pas pel Centre Pompidou de París) posen en relleu la capacitat creativa i pluridisciplinària d'aquest cineasta com a artista visual, una faceta que ha desenvolupat des dels inicis de la seva carrera artística. Isaki Lacuesta parteix del cinema i les arts visuals per investigar nous formats de presentació de les obres, buscant la col·laboració amb creadors d'altres disciplines, com ara l'escultor Pep Admetlla, per generar obres sorprenents per la riquesa de mirades, veus i combinacions. **E. CAMPS**

MELA MUTER

MELA MUTER

► Museu d'Art de Girona. Pujada de la Catedral, 12
 Ⓞ Del 24 de novembre al 23 d'abril. Diari de 10 a 19 h. Diumenges i festius de 10 a 14 h.

■ Mela Muter (1876-1967), polonesa d'origen i establerta a París des del 1901, va esdevenir una de les pintores més reconegudes durant la primera meitat del segle XX. La mostra, la més completa d'aquesta artista polonesa presentada a Catalunya fins ara, explora la relació de l'artista i d'alguns dels pintors polonesos establerts a París durant la primera meitat del segle XX amb Catalunya i en subratlla la seva relació amb l'art català del moment. L'exposició, impulsada pel Museu d'Art de Girona, ha comptat amb un comissariat compartit de les historiadores de l'art Glòria Bosch i Susanna Portell i el doctor en història de l'art polonès Artur Taniowski. **E. CAMPS**

CELRÀ ▶ CULTURAL RIZOMA PORTA A LA SEVA SEU UNA SELECCIÓ, BREU PERÒ INTENSA, DE LA PINTURA INTIMISTA DE MERCEDES MANGRANÉ (1988)

La carn fa carn

Formació audiovisual

► Mercedes Mangrané (Barcelona, 1988) és llicenciada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona i Màster en Cinema Documental Creatiu per la UAB. La seva pràctica artística bascula entre la pintura i el llenguatge audiovisual i destaca per una mirada atenta envers la seva quotidianitat més immediata.

MERCEDES MANGRANÉ

► Cultural Rizoma, Celrà. Plaça de l'Església, 8. Ⓞ Del 18 de gener al 16 de març. Dijous i divendres de 17 a 20 h. Dissabtes d'11 a 14 h de 17 a 20 h.

EUDALD CAMPS

■ És senzill i freqüent creure que la història de l'art occidental -suposant que hi hagi una «història» que pugui ser rastrejada a l'empara de les cronologies- evoluciona paral·lelament a la «història» del pensament. Es tractaria d'un viatge -com assenyalava Ortega y Gasset a la seva *La deshumanització del arte*- caracteritzat per un progressiu allunyament de les coses i per un interès, cada vegada més gran, per les idees. És a dir: la distància que va del pigment barrejat amb saliva -escopit sobre el mur de la cova utilitzant la pròpia mà com a plantilla— fins a l'anomenat art conceptual —i, encara més, el que se serveix de mitjans i suports digitals— és la mateixa distància que defineix l'esdevenir d'una pràctica artística entesa, majoritàriament, com un intent de representar el món. En paraules de Pere Salabert (un esteta de casa que cal

CULTURAL RIZOMA

vindicar): «La pintura s'ocuparia primer de les coses, després de les sensacions i finalment de les idees»... Es tractaria -segueix Salabert- d'una mena de «paradigma evolutiu» segons el qual l'estricta concreció del món es veuria desplaçada per un replegament de l'artista sobre ell mateix: «d'aquesta manera el món que cal representar es converteix, de mica en mica, en un món interioritzat».

La pregunta que ens sobrevola ja la va formular, amb la seva característica contundència preclara, Nietzsche a *El naixement de la tragèdia*: I no serà l'art, al cap i a la fi, la conseqüència d'un desencant dels artistes davant la realitat? Sigui com sigui, la «història» de les representacions artístiques -o del pensament- és, en darrera instància, una història del *Jo* (o dels *Jos*) molt més difícil d'acotar. Per entendre'ns: més enllà del «paradigma evolutiu» defensat per Ortega -parcial i sovint tendencios- o del «divorci amb la realitat», hi ha un moviment pendular que intenta pal·liar, en darrera instància, aquella famosa escissió cartesiana entre la *res cogitans* i la *res extensa*, entre la «substància pensant» i la passivitat dels cossos. D'això es tracta: el *Jo* dels artistes «superaria» el *Jo* filosòfic en la mesura que la seva naturalesa roman aplaçada rere el joc permanent o el flirteig quasi amorós amb la realitat.

Mercedes Mangrané té clara aquesta naturalesa, diguem-ne, dialèctica de tota obra d'art i, en aquest sentit, sap quins són els pols que ocupen la pròpia subjectivitat, per una banda, i la

PARADÍS

BOFILL

ESCUDER

E. CAMPS

GARCÉS

PARADÍS I PUIG

► **Ca l'Anita, Roses.** Plaça de Sant Pere, 2. **🕒 Fins al 3 de març.** De dilluns a divendres de 10 a 14 h i de 17 a 20 h. Dissabtes, diumenges i festius de 12 a 14 h i de 17 a 20 h.

■ Joan Paradís (Figueres, 1941-2019) fou un artista inexplicablement secret. Amb només 21 anys va exposar al Museu de l'Empordà on encara es conserva «La vetlla de la monja», una pintura fundacional que segueix reverberant amb força (es pot veure a la col·lecció permanent). Sigui com sigui, la manca de grans exposicions monogràfiques i la seva absència en els principals circuits galerístics ha convertit Paradís en una mena de mite vivent. Va haver d'esperar a l'arribada del nou mil·lenni per començar a «renèixer» en comptades exposicions col·lectives. Roses li fa justícia. **E. CAMPS**

JORDI BOFILL

► **Mas Pi, Verges.** Cruïlla ctra. Torroella de Montgrí amb ctra. La Bisbal. **🕒 Del 14 de desembre al 15 de març.** Dilluns i dimarts de 8,30 a 17 h. Dijous i diumenge de 8,30 a 00,00 h. Divendres i dissabte de 8,30 a 3,00 h. Dimecres tancat.

■ Ja ho deia Foix: «És per la Ment que se m'obre Natura». On no arriben els nostres sentits, arriba la nostra imaginació i, fins i tot, la nostra intuïció. Per això la pintura de Jordi Bofill es dirigeix cap a un espai còsmic que, malgrat ser real, sol romandre invisible: a les antípodes del surrealisme —entestat en fer visibles processos mentals—, Bofill intenta formalitzar un món d'aparença molecular i espermàtica que portem inscrit en la profunditat microscòpica de les nostres cèl·lules i que es desplega, a l'extrem oposat, en forma de galàxies i constel·lacions inabastables. **E. CAMPS**

DAMIÀ ESCUDER

► **Museu d'Història, Girona.** Placeta de l'Institut Vell, 1. **🕒 Fins al 10 de març.** De dimarts a divendres de 10.30 a 17.30 h. Festius de 10.30 a 13.30 h.

■ Damià Escuder (1934 - 2011) fou un home inquiet, creatiu i polifacètic que va actuar en àmbits i disciplines diversos però interconnectats com l'art, el pensament, l'activisme polític i social, l'ecologisme o la pràctica religiosa, tots els quals va viure amb gran intensitat. Aquesta exposició, comissariada amb extraordinària cura per Lluïsa Faixedas, fa un recorregut per la seva vida, la seva obra i les seves accions, amb la voluntat que el redescobriment de la seva trajectòria personal ens ajudi també a il·luminar aspectes de la nostra història cultural i política recents que, per la seva heterodòxia, han restat sovint al marge dels relats oficials. **E. CAMPS**

M. MANGRANÉ

► **Cultural Rizoma, Celrà.** Plaça de l'Església, 8. **🕒 Del 18 de gener al 16 de març.** Dijous i divendres de 17 a 20 h. Dissabtes d'11 a 14 h de 17 a 20 h.

■ Mercedes Mangrané, expliquen des de Rizoma, mostra pintures que treballen la superfície com a pell que es trenca i es deforma, que relisca o és porosa, s'hi veu a través d'esclètxes, del volum i el relleu. La plasticitat és explorada a través d'un recull de temes sensibles al fragment i al detall, evocant paratges naturals i colors que fan palès l'artifici intermitent del paisatge diari. La mirada d'insecte sobre la quotidianitat juga amb la irritabletat de la superfície. L'imaginari de l'artista desvetlla el paratge mediterrani a través d'elements que aïlla: un sol que es desfà, un grapat de pinassa sobre un blau piscina o l'estudi del baf de la finestra en són alguns dels motius. **E. CAMPS**

JAVIER GARCÉS

► **Museu Darder, Banyoles.** Plaça dels Estudis, 2. **🕒 Fins al 22 d'abril.** De dimarts a dissabte de 10.30 a 13.30 h i de 16 a 18.30 h.

■ Hom no pot deixar de notar la importància que ha tingut la taxidèrmia en l'art contemporani: a diferència del gènere de la *Natura morta*, on allò que compta és assenyalar el caràcter fugisser de l'existència (*vanitas*), la taxidèrmia en mans dels artistes apuntaria en una altra direcció, a saber, la que no defuig els nostres instints necròfils més subterranis. Artistes com Jean Fabre, Rauschenberg, Edward Kienholz, Daniel Spoerri o l'alacantina Lorena Amorós (més propera) han utilitzat en major o menor mesura la taxidèrmia per parlar-nos de zones fosques de l'ànima humana: en tots els casos, el preu que han hagut de pagar és el de ser etiquetats com a políticament incorrectes.

Explicuem això perquè molt a prop de casa tenim el que va ser el més irreverent dels Museus d'Història Natural, és a dir, el mític Darder de Banyoles. La transformació que va patir el 2003 va ser fruit d'un formidable exercici de correcció política i d'hipocresia museogràfica, un colossal despropòsit destinat a desdibuixar una col·lecció que representava, millor que cap altra, la visió eurocèntrica del món i l'ànima colonialista d'una societat, en el fons, encara victoriana. La bona notícia, en qualsevol cas, és l'exposició que es pot veure al Museu de Banyoles. *El somni del taxidermista* és un dibuix i la història que hi ha al darrere: amb motiu d'un encàrrec de 2016, l'artista Javier Garcés va visitar durant set mesos el Darder per tal de documentar-se. Allò que havia de ser la simple il·lustració d'una puput es va acabar convertint en una insospitada metàfora de l'acte creatiu. **E. CAMPS**

presència incontestable de les coses, per l'altra. La seva participació a la mostra col·lectiva *Caminar sobre el gel* (presentada i comissariada per David Armengol fa poc més d'un any a el Bòlit centre d'art) ja oferia als espectadors gironins les coordenades bàsiques mitjançant les quals s'orienten els seus treballs: a partir d'una excusa aparentment banal (fragments de paviment marcat amb línies de diferents pistes d'esports o gimnàs), l'autora assumia qüestions pictòriques i, és clar, també existencials: «Potser per això —escrivia al magnífic llibre-catàleg editat per a l'ocasió— m'agrada reflexionar des del conflicte: sobre allò elàstic des d'allò plàstic.»

I és que, més enllà de la indiscutible capacitat de seducció de les seves obres (on la pintura s'encarna literalment, com ho faria el llenguatge en la poesia de Salvat-Papasseit: «La carn fa carn»), resta l'intent de recuperar una dimensió intimista de l'obra d'art que ben poca cosa té a veure amb la tendència irreprimible que bona part de la plàstica contemporània té vers el gegantisme. Volem dir que Mangrané recupera una dimensió humana que, contra tot pronòstic, esdevé heroica gràcies al seu rebuig sistemàtic a tota forma d'heroïcitat impostada: «Una relació de formes mínimes —diu l'artista— volen esdevenir al·legories de la fragilitat i la fortalesa canviant que es troba en l'observació de l'entorn immediat.» Doncs això: essència de pintura i memòria.

Artista i escriptor

► La fèrtil activitat editorial d'Alex Nogué (sol o amb col·laboracions ben diverses) fa bona aquella màxima defensada per Kurt Lewin segons la qual res és més pràctic que una bona teoria. La seva tasca com a docent només explicaria, en part, la dèria per posar sobre paper qüestions que afectarien a la pràctica de l'art i, en especial, a la naturalesa de les imatges.

ST. JOAN DE LES ABADESSES ► ÀLEX NOGUÉ
VINDICA LA PRÀCTICA DEL DIBUIX AL COR DEL RIPOLLÈS

Ser en el dibuix

ÀLEX NOGUÉ

► **Palau de l'Abadia de Sant Joan de les Abadeses.** **🕒 Del 23 de febrer al 5 de maig.** Diari de 10 a 14 h i de 16 a 19 h. Festius de 10 a 14 h.

ÀLEX NOGUÉ

EUDALD CAMPS

■ Fidel al seu particular guió pendular, Àlex Nogué (Hostalets d'en Bas, 1953) recuperava el seu registre més poètic, és a dir, aquell que amarava les pàgines de *Dibuixar un arbre* (2013), un llibre, en paraules seves, que tractava «de les similituds entre l'emoció que produeix un plançó al mig d'un bosc i l'emoció de traslladar-lo fins a l'interior d'una pressó. De les diferències de dibuixar un xi-prer dret o abatut. Dels silencis i dels sorolls de les imatges. Del que una obra pretén i del que mai aconseguix.»

I és que, en darrera instància, Nogué no deixa de reflexionar sobre els límits d'una disciplina, el dibuix, essencialment immediata i que, d'alguna manera, t'obliga a situar-te: «Quan decideixes dibuixar -explica- has de triar una determinada posició física que, al final, també esdevé moral: cal ubicar-se en la vida, ja sigui com a artista o com a espectador». En aquest sentit, continua Nogué, «a Sant Joan hi he portat dibuixos realitzats entre 2008 i 2015, obres de format més aviat gran que defugen l'hermetisme: es tracta de fer una exposició molt propera». La inauguració és demà dissabte a les 18 h.